

СТАНОВИЩЕ

по дисертация за присъждане
на образователната и научна степен „Доктор”
на Силвия Младенова Стоядинова,
редовен докторант по професионално направление
3.5. Обществени комуникации и информационни науки
(Журналистика-Телевизионна журналистика)
с научен ръководител доц. д-р Лиляна Андреева

Тема на дисертацията: „Телевизионната разследваща журналистика.
Същност. Тематичен и методически анализ”

Изготвил становището: Проф. д-р Минка Златева,
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски”

Няма съмнение, че темата, която докторантката Силвия Стоядинова е избрала да разработи в дисертационния си труд е изключително актуална. В условията на дълго продължаващия преход на страната ни към демокрация, на постоянни, но неуспешни реформи в редица важни обществени сфери - здравеопазването, образованието, екологията, трудовото право и др., на непрестанни критики от страна на ЕС за съществуването у нас на корупция и подкупно правораздаване, на злоупотреби с европейски субсидии, темата на изследването, поставена от докторантката в европейски контекст, придобива още едно значимо измерение. Нещо повече, Силвия Стоядинова се заема със сложната задача да докаже изследователската си теза, че „телевизионната разследваща журналистика в България за периода 2012- 2015 г. се занимава със сериозни и обществено значими теми, [...] останали извън обсега на официалните институции, които отговарят за тях”, като анализира тематично и методически нейните постижения и проблеми както в обществената, така и в частните телевизии в страната за един значителен период от три и половина години, а това превръща изследването ѝ в едно важно пионерско дело с всички произтичащи от това предизвикателства и трудности от разнообразен характер.

Освен актуалността на темата, дисертацията на Силвия Стоядинова притежава още редица сериозни достойнства, които заслужава да бъдат изтъкнати. Най-напред следва да оценим положително **обширната емпирична база** на труда, която включва обстоен анализ на внушителен обем от 261 телевизионни предавания на разследващи телевизионни журналисти - След това - **точния избор на обекта** ,посочен в **увода** на изследването - трите емблематични предавания- „Открито” на БНТ, „Разследване” на Нова телевизия и „Хрътките” на Би ти ви Екшън.,с което Силвия Стоядинова цели и постига съпоставимост на резултатите и открояване на специфичните постижения на техните водещи. Те доказат не само научната добросъвестност и кураж, но и сериозния изследователски потенциал на докторантката.

В **първата глава** на труда си Силвия Стоядинова правилно поставя акцент върху пътя на България към Европейския съюз и ролята на българските средства за масова информация в този процес. Тя отделя тук място и на оценките, които българските журналисти получават в европейските класации за своите постижения за иновативност, експериментирание и обогатяване на използваните методи на разследване

Във **втората глава** е направено добро обобщение на развитието на журналистика в исторически план - от първите шокиращи разкрития в печата на „мъкрейкърсите” в САЩ в началото на ХХ век през връхната ѝ точка през 70-те години на миналия век с разплитането на аферата Уотъргейт от Боб Удуърт и Карл Бърнстейн във „Вашингтон пост” до пионерите в телевизионната разследваща журналистика Дон Хюит с неговите „ 60 minutes” , Гранада телевижън с „World in Action”, поредицата на ВВС “Watchdog” и др. Силвия Стоядинова дава справедлива оценка за смелостта и професионализма на авторите на първите разследващи т предавания на българския телевизионен екран преди 1989 година – „Лъч, „БТ защитава” и „Актуална антена”, както и на авторите на предаванията след началото на прехода към демокрация - „Частен случай”, „Конфликт” и „Честно казано”.

На базата на историческия преглед докторантката сполучливо систематизира и редица дефиниции на чуждестранни и български изследователи за задачите на разследваща журналистика и характера на журналистическото разследване ,за да изведе някои от основните ѝ характеристики, които я превръщат във „висш пилотаж в

журналистиката”. Те са необходими на авторката като база за последващите ѝ анализи.

Най-сериозните научни постижения на докторантката са съсредоточени в **третата глава** на дисертационния труд, кореспондираща директно със заглавието му „Тематичен и методически анализ на „Открито”(БНТ), „Разследване” (Нова телевизия) и „Хрътките” (Би ти ви Екшън)”. Тук проличават не само обширните ѝ теоретични познания за телевизията като медия с нейните уникални възможности да комбинира словото със скритата камера, звуковата среда, невербалната комуникация и майсторски да използва монтажа, но и на дълбокото ѝ вникване в практическите умения на разследващите телевизионни журналисти Валя Ахчиева, Марин Николов, Валентина Войкова и Миролюба Бенатова Благодарение на „високия си професионализъм, юридическата си компетентност и грижливо документираната си доказателственост” във всеки конкретен случай те избират най-подходящата комбинация от жанрове и подходи за неговото разпитане и за убедителното му представяне на телевизионния екран. Анализите на докторантката са точни, добре аргументирани и доброжелателно критични. Особена придадена стойност на нейните анализи прибавят най-напред включените в приложенията интервюта на авторката с водещите на трите анализирани предавания Валя Ахчиева, Валя Войкова Миролюба Бенатова ,Марин Николов и Димитър Стоянов, както и с разследващите журналисти Асен Чобанов и Асен Йорданов от сайта „Биволь”. Техните имена, според мен, трябва да бъдат конкретно споменати още в съдържанието на дипломния труд .

С усет за необходимо сравнение докторантката анализира и мненията на представители на другата страна в диалога .Напълно целесъобразно паралелно с мненията на разследващите телевизионни журналисти тя представя мненията и на зрителите най-напред чрез включената в приложенията подборка от анкети с участници в протестите срещу кабинета на Орешарски в периода 15 юни - 17 юли 2013 г. за отразяването на тези събития от разследващи телевизионни журналисти, а след това и чрез многобройни мнения на зрители за трите анализирани от нея предавания на интернет страниците им. Този важен емпиричен материал не само обогатява дисертацията, но би могъл да послужи и за по-нататъшни научни анализи и обобщения.

Направените от докторантката в **заключението** изводи са добре обосновани. Присъединявам си към препоръките ѝ в повече наши

университети да бъде включено преподаването на дисциплината „Разследваща журналистика”, а така също да бъдат организирани семинари и дискусии за разследващата журналистика с представители на съдебната власт. **Приносите** на дисертационния труд са добре формулирани.

Библиографията обхваща широк кръг използвани източници, от които 158 са на български език, 22 - на английски език и 37 - са интернет източници. Цитирането в текста на дисертацията отговаря на необходимите за научен труд изисквания.

Авторефератът вярно отразява резултатите от извършената научно – изследователска работа в дисертационния труд.

Представените 5 публикации по темата на дисертацията в научни сборници и интернет сайта „Медиите на 21 век” доказват публикационната активност на докторантката.

Препоръчвам дисертационния труд на Силвия Стоядинова в близко бъдеще да бъде издаден като книга.

Бих направила следните бележки и препоръки към текста

1. Според мен не бихме могли да приемем журналистическото разследване за жанр, както докторантката прави, например на с.51, тъй като то не притежава постоянен доминантен белег, задължителен за всяка утвърдена жанрова форма. Тъй като всеки конкретен случай на журналистическо разследване е уникален, по-подходящо е да приемем, че то представлява уникална комбинация от журналистически методи (наблюдение, експеримент, интервю, изучаване на документи и др.), които се включват динамично, по различен начин и в различни фази в хода му с цел неговото успешно завършване.

2. В сегашния вид на дисертацията първата глава е от 19 страници (10-29), втората глава е 21 страници (30-51), а третата е 176 страници (52-228). Третата глава следва да бъде разделена поне на три част, за да бъде постигнат нужния баланс между главите.

3. Бих предложила преформулиране на петия принос в дисертацията от „Представена е високата реакция на аудиторията и високата инертност на институциите към поставените проблеми” по следния начин: „В изследването е доказана активната реакция на аудиторията и високата степен на инертност на институциите към поставяните от телевизионните разследващи журналисти значими социални проблеми”.

4. Библиографията следва да бъде разпределена в раздели: документи; монографии и книги, статии в научни издания; интернет източници, последователно на кирилица и латиница.

Като имам предвид, че предложеният дисертационен труд представлява сериозна научна разработка, която удовлетворява изискванията за исканата степен, убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Силвия Младенова Стоядинова образователната и научна степен „доктор” и ѝ пожелавам от сърце успешна и плодотворна научна дейност в областта на телевизионната журналистика.

София, 10 февруари 2016

Член на научното жури:

Проф. д-р Минка Златева